

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ЗАХИСТУ ДИСЕРТАЦІЙ: ПРОБЛЕМАТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ПРИ ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА

Досліджено динаміку захисту кандидатських та докторських дисертацій в різних країнах світу, а саме в Україні, Російській Федерації, Республіці Білорусь та Республіці Польща.

Визначено проблемні аспекти, що потребують подальших досліджень

Постановка проблеми. Основною умовою подальшого зростання національної економіки – є розвиток виробництва. Проте, практично зі здобуття нашою державою незалежності, однією з головних проблем залишається нестабільність діяльності підприємств. Питання фінансового оздоровлення українських підприємств набуває надзвичайної актуальності саме в сучасних економічних умовах, а саме погіршення загальної ринкової кон'юнктури та умовах фінансової кризи.

Міжнародний досвід засвідчує, що державні органи влади можуть сприяти створенню ефективної політики ліквідації чи реорганізації збиткових підприємств, у тих

випадках, коли ринкова економіка не може самостійно регулювати ці процеси, а здійснюється це через ефективний механізм банкрутства. Однак численні спроби створити досконалу процедуру банкрутства підприємств в Україні до сьогоднішнього часу не дали бажаних результатів.

Динаміку порушених справ про банкрутство у Житомирській області за 2005 – 2009 рр. наведено на рис. 1.

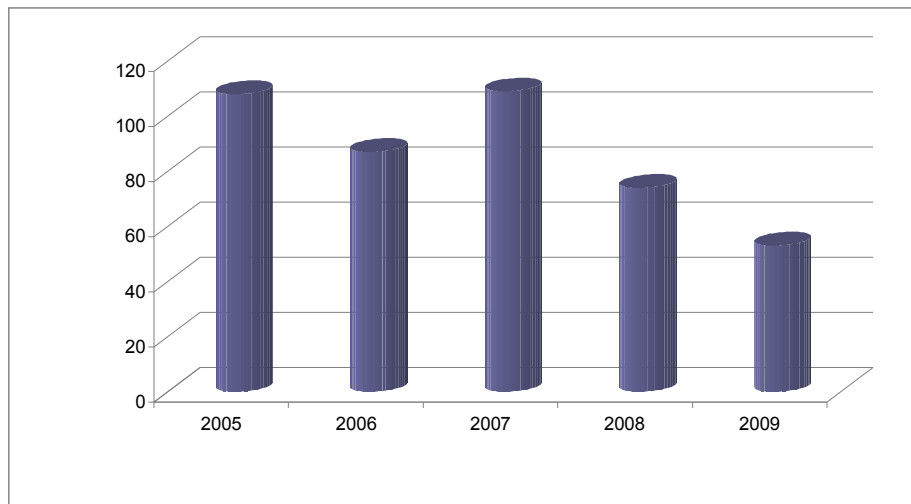

Рис. 1. Кількість справ про банкрутство, порушених в Житомирській області [5]

Основну питому вагу у справах про банкрутство займають спори щодо неплатежів підприємств. Фінансово неспроможні суб'єкти господарювання несуть потенційну загрозу для успішно працюючих підприємств – їх партнерів, завдаючи їм суттєву економічну шкоду в процесі своєї діяльності, що негативно позначається на загальноекономічному розвитку країни.

Так як обсяги простроченої кредиторської та дебіторської заборгованості постійно зростають, застосування необхідних заходів регулювання даних процесів, з боку державних органів влади, стає очевидним.

У таких умовах великого значення набувають нові механізми правового захисту при неплатоспроможності підприємств. Найбільш розповсюдженим у ринковій економіці є механізм банкрутства підприємств. Банкрутство не тільки дозволяє виявляти і виводити з ринку неефективні підприємства, але й сприяє оздоровленню господарюючих суб'єктів, що відчувають тимчасові фінансові труднощі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед вітчизняних вчених та авторів, які висвітлювали дану проблематику в останні роки можна виділити Є.М. Андрушака, О.Б. Андрушко, С.В. Архіпова, О. Бірюкова, Л.П. Ковалю, Н.І. Коломійця, О.Є. Майбороду та інших. Незважаючи на постійне зростання обсягів наукової літератури з даної проблематики, необхідно відмітити, що і до сьогодні

досить мало приділяється уваги питанню порядку організації бухгалтерського обліку при процедурі банкрутства підприємств.

Викладення основного матеріалу дослідження.

Для проведення аналізу розвитку досліджень з питань, присвячених обліку процедури банкрутства підприємств прослідкуємо динаміку захищених дисертацій в Україні, дослідимо кількість захищених як кандидатських, так і докторських дисертацій за тематикою банкрутства, визначимо, які з них були присвячені економічному аспекту, а які юридичному.

Динаміка захищених дисертацій наведена на рис. 2.

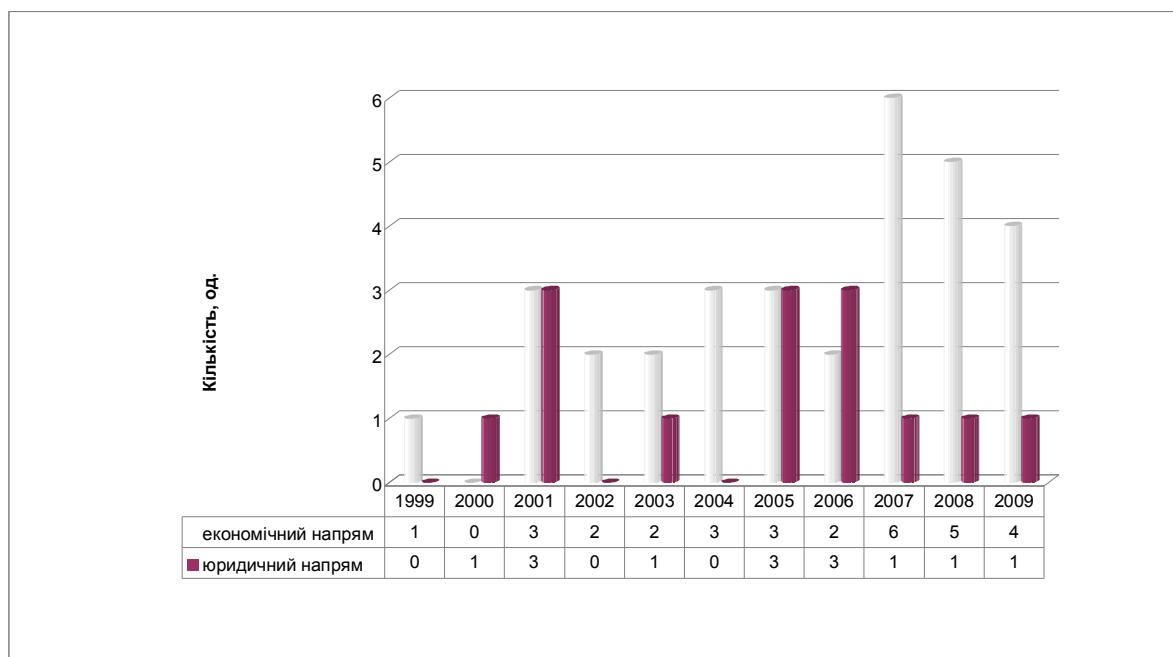

Рис. 2. Динаміка захищених дисертацій в Україні за напрямом банкрутство протягом 1999 – 2009 рр. [2]

Дані рис.2 свідчать про значну актуальність процедури банкрутства підприємств як з економічної, так і з юридичної точок зору. Загалом, за період з 1999 – 2009 рр. в Україні за цим напрямом було захищено 45 дисертацій. Відзначимо, що найбільша кількість захищених дисертацій спостерігалась в 2007 р. Причиною цього стало те, що в Україні правовий інститут і організаційно-економічний механізм банкрутства почав формуватися лише з 1992 р. У той же час практичне функціонування цього механізму не привело до стабілізації економіки, посилення платіжної дисципліни суб'єктів господарювання, у 2000 р. уряд України визнав кризовий характер стану розрахунково-платіжної дисципліни в країні і необхідність удосконалення механізму банкрутства.

З рис. 2 також бачимо, що дисертації захищалися як з правового напрямку, так і з економічного. Зазначимо, що за весь період часу спостерігається тенденція щодо збільшення захищених дисертацій за економічним напрямом. Причиною цього є актуальність та

невирішеність питань щодо термінологічного апарату, класифікації та систематизації причин банкрутства підприємств, удосконалення моделей антикризового управління та санації підприємств. Методику діагностики банкрутства необхідно адаптувати до умов діяльності вітчизняних підприємств. Важливо запровадити ефективні методи санації суб'єктів господарювання, а також розробити напрями вдосконалення державного регулювання проблеми неплатоспроможності, діагностики ймовірності банкрутства підприємств. Застарілі методичні рекомендації, невизначеність певних показників, відсутність нормативних значень, які б відповідали технологіям сучасного виробництва зумовлюють дискусії серед науковців та вказують на необхідність проведення подальших досліджень стосовно цих питань.

Слід відзначити, що захищені дисертації за напрямом банкрутство захищалися не лише на здобуття наукового ступеня кандидата наук. За цей період було захищено три дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук, про що свідчать дані табл. 1.

Таблиця 1 Кількість дисертацій захищених за тематикою банкрутства в Україні за 1999-2009 рр., згрупованих за науковим ступенем

Рік	К.е.н.	Д.е.н.	К.ю.н.	Д.ю.н.	К.н.з державного управління	Разом
1999	1					1
2000			1			1
2001	3		3			6
2002	2					2
2003	2			1		3
2004	3					3
2005	3		3			6
2006	1	1	3			5
2007	5		1		1	7
2008	5		1			6
2009	3	1	1			5
Разом:	28	2	13	1	1	45

Проаналізувавши дані табл. 1, видно, що дисертації з проблем банкрутства захищалися не тільки з різних галузей знань, але й для отримання різних наукових ступенів. Зокрема, було захищено три докторські дисертації: дві в 2006 р. та 2009 р. відповідно з економічного напрямку, та одна в 2003 р. з юридичного напрямку. Також відзначимо, що в 2007 р. була захищена дисертація на здобуття ступеня кандидата наук з державного управління.

Проаналізуємо захищені дисертації в період з 1999 по 2009 рр. за тематикою банкрутства більш детально. Оскільки питання, щодо припинення діяльності розглядаються як в економічній, так і в юридичній науках, доцільно розглянути дисертації з різних галузей знань. Для кращого сприйняття економічної природи поняття банкрутства необхідно розібратися в його юридичній сутності. Дисертації, захищені в області права наведені в табл. 2.

Таблиця 2. Дисертації, захищені в Україні за 2000-2009 рр. за темою "банкрутство" (юридичний аспект)

Рік	Автор	Назва дисертації	Науковий ступінь
2000	Малига В.А.	Правове забезпечення санації та мінімізації негативних наслідків банкрутства	К.ю.н.
2001	Ляпунова Н.М.	Кримінальна відповідальність за приховування банкрутства і фіктивне банкрутство	К.ю.н.
2001	Афанасьєв Р.Г.	Проблеми правового регулювання банкрутства за законодавством України	К.ю.н.
2001	Радзивілюк В.В.	Санація як судова процедура банкрутства: порівняльно-правове дослідження:	К.ю.н.
2003	Поляков Б.М.	Правові проблеми регулювання неспроможності (банкрутства)	Д.ю.н.
2005	Грек Б.М.	Кримінально-правова відповідальність за фіктивне банкрутство та доведення до банкрутства	К.ю.н.
2005	Круглова О.О.	Кримінальна відповідальність за доведення до банкрутства (аналіз складу злочину)	К.ю.н.
2005	Сгара Е.В.	Використання інституту мирової угоди у процедурі банкрутства	К.ю.н.
2006	Фролова О.Г.	Злочини, пов'язані з банкрутством в Україні: кримінально-правова характеристика	К.ю.н.
2006	Степанов О.О.	Господарсько-правові засоби попередження банкрутства	К.ю.н.
2006	Рябцева Я.Г.	Правовий статус арбітражного керуючого	К.ю.н.
2007	Болдарь Г.Є.	Незаконні дії у разі банкрутства: проблеми кримінально-правової кваліфікації та вдосконалення законодавства	К.ю.н.
2008	Рябота В.В.	Реалізація прав акціонерів при злитті, приєднанні та поглинанні акціонерних товариств в Україні	К.ю.н.
2009	Повар П.О.	Правове регулювання ліквідації підприємств в Україні	К.ю.н.

Предметом захищених дисертацій стали різні аспекти нормативно-правового регулювання процедури банкрутства. Найбільша увага (а саме 38,46 % від загальної кількості) приділялась питанню щодо незаконних дій у разі банкрутства підприємств. Причиною такої пильної уваги зі сторони вчених стало те, що правовий інститут банкрутства на сьогодні активно використовується для фактичного перерозподілу власності як дуже ефективний спосіб.

Злочини, пов'язані з банкрутством, мають високий ступінь суспільної небезпеки: вони підривають довіру в господарських взаємовідносинах, відштовхують потенційних інвесторів, внаслідок чого зменшуються капіталовкладення у вітчизняне виробництво, тощо.

На наступному етапі дослідження проаналізуємо захищені дисертації з проблем припинення діяльності підприємств з економічної точки зору (табл. 3).

Таблиця 3 Захисти дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора, кандидата економічних наук в розрізі спеціальностей

Спеціальність	Ступінь	Автор	Кількість
08.06.01 – Економіка, організація і управління підприємствами	К.е.н.	Коломієць Н.І., Штангрет А.М., Шуляр Р.В., Копчак Ю.С., Дмитренко А.І.	5
	Д.е.н.	Іванюта С.М.	1
08.03.02 – економіко-математичне моделювання	К.е.н.	Чанг Х.	1
	Д.е.н.	–	0
08.06.02 – Підприємництво, менеджмент та маркетинг	К.е.н.	Возіянова Н.Ю., Буцька І.О.	2
	Д.е.н.	–	0
08.07.01. – Економіка промисловості	К.е.н.	Албул Г.А.	1
	Д.е.н.	–	0
25.00.02 – механізми державного управління	К.н. з держ. управл.	Крикун В.Б.	1
	Д.н. з держ. управл.	–	0
08.06.04, 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит	К.е.н.	Глуцук О.М., Малишенко В.А., Сухолитка Н.В., Булкот Г.В., Тесленко Т.І.	5
	Д.е.н.	Галенко О.М.	1
08.07.05 – Економіка торгівлі та послуг	К.е.н.	Мартиненко В.П.	1
	Д.е.н.	–	0
08.00.04 – економіка та управління підприємствами (машинобудування та приборобудування)	К.е.н.	Гук О.В., Коваль Л.П., Андрушко О.Б., Есманова Л.І., Маковоз О.В., Шагурова О.О.	6
	Д.е.н.	–	0
08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит	К.е.н.	Павлов Р.А., Журявльова Ю.Ю., Яценюк А.П.	3
	Д.е.н.	–	0
08.02.03 – організація управління, планування і регулювання економікою	К.е.н.	Реверчук Н.І., Мараховська К.А.	2
	Д.е.н.	–	0
12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право	К.ю.н.	Болдарь Г.Є., Грек Б.М., Круглова О.О., Ляпунова Н.М., Фролова О.Г., Рябота В.В.	6
	Д.ю.н.	–	0
12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право	К.ю.н.	Афанасьєв Р.Г., Повар П.О., Рябцева Я.Г., Сгара Е.В., Степанов О.О., Радзивілюк В.В., Малига В.А.	7
	Д.ю.н.	Поляков Б.М.	1
08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці	К.е.н.	Панасенко О.В.	1
	Д.е.н.	–	0
05.13.22 – управління проектами і програмами	К.е.н.	Ткаленко Н.В.	1
	Д.е.н.	–	0
Разом			45

Як бачимо з таблиці 3 найбільше захищалися здобувачі за спеціальністю 12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право. Це свідчить про актуальність обраної тематики та ряд невирішених питань, що існують у нашій державі. Доцільно відзначити здобувачів наукового ступеня кандидата наук, які першими та єдиними, хто на сьогодні захистився за відповідною спеціальністю, а саме: Чанг Х. (08.03.02 – економіко-математичне моделювання), Албул Г.А. (08.07.01. – Економіка промисловості), Крикун В.Б. (25.00.02 – механізми державного управління), Мартиненко В.П. (08.07.05 – Економіка торгівлі та

послуг), Панасенко О.В. (08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці), Ткаленко Н.В. (05.13.22 – управління проектами і програмами). Варто відмітити перших докторів наук, що захистилися за досліджуваною тематикою: Іванюта С.М. (08.06.01 – Економіка, організація і управління підприємствами), Галенко О.М. (08.06.04, 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит), Поляков Б.М. (12.00.04 – господарське право; господарсько-процесуальне право).

Предметом захищених дисертацій стали різноманітні аспекти діяльності підприємств (рис. 3).

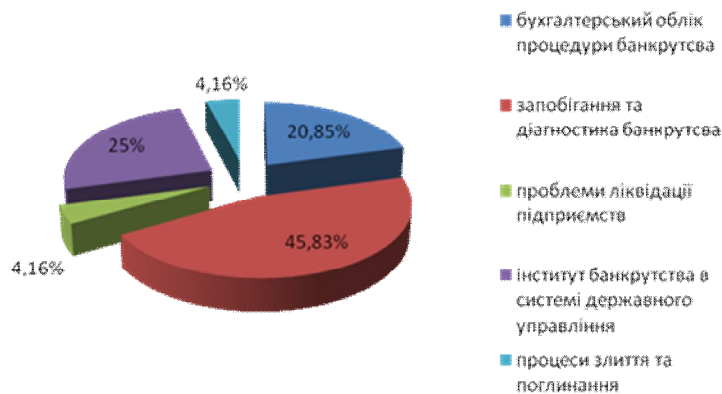

Рис. 3. Структура захищених дисертацій за напрямом банкрутства підприємств відповідно до предмета дослідження

З рис. 3 бачимо, що найчастіше науковцями підіймаються проблеми запобігання та діагностики банкрутства (45,83 %). Дане питання розглядали у своїх працях Р.А. Павлов, Л.П. Коваль, О.Б. Андрушко, Н.І. Коломієць, Г.А. Албул та інші. Необхідно зазначити, що проблеми запобігання та діагностики банкрутства вчені аналізують на прикладах підприємств конкретної галузі. Так, предметом дослідження в працях О.В. Гук, О.Б. Андрушко та Г.А. Албула є теоретичні положення і методичні питання діагностики кризового стану та загрози банкрутства машинобудівного підприємства. Л.П. Коваль розглядає проблеми запобігання банкрутству на сільськогосподарських підприємствах, а В.П. Мартиненко приділив увагу підприємствам громадського харчування.

Істотною питомою вагою у структурі захищених дисертацій займають роботи з проблем регулювання інститутом банкрутства в системі державного управління (25 %). Питанням щодо особливостей ведення бухгалтерського обліку при банкрутстві підприємств присвячено 20,85 %. Зокрема, це праці Г.В. Булкот, О.М. Глушук, В.А. Малишенко, І.Я. Назарової та Н.В. Сухолитки.

Дисертації з проблем процедури банкрутства підприємств захищались вченими по всій Україні, про що свідчать дані рис. 4.

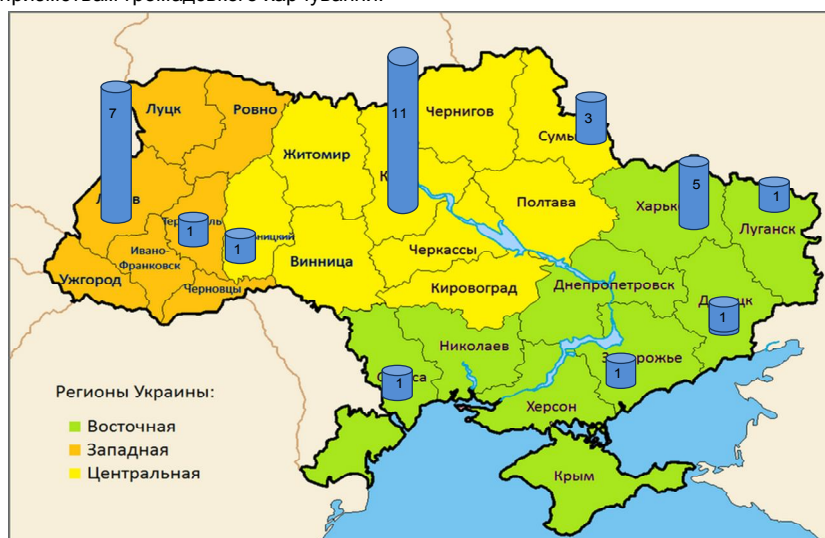

Рис. 4. Міста захисту дисертацій з проблем процедури банкрутства за економічним напрямом

Як видно з рис. 4 найбільша кількість дисертацій була захищена в столиці нашої держави – в м. Київ. У західній Україні, зокрема у Львові в 1999 – 2009 рр. з проблем банкрутства підприємств захищено 7 дисертацій.

Аналізуючи дослідження можна зробити висновок, що якщо питання діагностики та запобігання банкрутству привернули певну увагу авторів, то проблеми процедури банкрутства юридичної особи в обліковому та контрольному аспекті вивчені недостатньо.

В Україні захищено лише 5 дисертацій щодо бухгалтерського обліку при здійсненні процедури банкрутства. В дисертаціях проводилися дослідження за такими напрямками: І.Я. Назарова здійснювала дослідження особливостей бухгалтерського обліку та розкриття інформації в умовах реорганізації підприємств у будівельній галузі. У своїй роботі автор узагальнює динаміку змін організаційно-правового статусу суб'єктів господарювання, можливі види реорганізації за різними класифікаційними ознаками.

У зв'язку з тим, що дата реорганізації в багатьох випадках може не збігатися з початком функціонування новостворених господарських одиниць, а також з метою дотримання принципів безперервності та послідовності, для обліку транзитних операцій з передачі майна одного підприємства іншому в межах однієї юридичної особи І.Я. Назарова пропонує використовувати рахунок 68, субрахунок 3 "Внутрішньогосподарські розрахунки". Підставою для цієї пропозиції було те, що об'єднані підприємства стають суб'єктами однієї групи, входять до однієї економічної одиниці і, як наслідок, між ними виникають внутрішньогосподарські розрахунки.

У своїй дисертації Н.В. Сухолитка також наголошує на необхідності використання аналітичних рахунків при здійсненні ліквідації підприємства та задоволення потреб кредиторів. Також автор зупиняється на необхідності термінологічного уточнення таких категорій як "реорганізація" та "ліквідаційна вартість". Необхідність використання додаткових субрахунків в процесі ліквідації підприємств підтверджується і Г.В. Булкот.

У своїй праці О.М. Глушук, при проведенні реорганізації, пропонує використовувати транзитний рахунок "Рахунок переведення капіталу", у кореспонденції з яким слід відображати передачу відповідних частин активів, капіталу та зобов'язань від підприємства-правопередника до підприємства- правонаступника. Автором також розроблені робочі документи при провадженні процедур припинення діяльності підприємства та відновлення його платоспроможності.

Проведений аналіз надав змогу зробити висновки, що в Російській Федерації захищених дисертацій присвячених бухгалтерському обліку при банкрутстві підприємств значно більше ніж в Україні, про що свідчать дані табл. 4.

Таблиця 4 Дисертації, захищені в Російській Федерації протягом 2002 – 2008 рр. за темою "бухгалтерський облік при процедурі банкрутства" [4]

Рік	Автор	Назва дисертації
2002	Зотова М.В.	Бухгалтерський облік при ліквідації підприємства-банкрута
2003	Усанова Т.К.	Обліково-аналітичні аспекти банкрутства підприємств
2004	Єфременко І.Л.	Теоретико-методологічні аспекти бухгалтерського обліку процесу банкрутства підприємств
2004	Петрикіна М.М.	Обліково-аналітична система при процедурі банкрутства
2004	Безвидна О.С.	Бухгалтерський облік та звітність в умовах реорганізації підприємств
2005	Толмашова Т.М.	Особливості обліку та оцінки активів в процедурі банкрутства
2005	Шумілін П.Є.	Розвиток бухгалтерського обліку та аудиту комерційних підприємств в умовах їх реорганізації
2005	Сегаль Є.М.	Облік та аналіз процесів реорганізації федеральних державних підприємств
2007	Якубова О.Н.	Організація бухгалтерського обліку при здійсненні процедури банкрутства
2008	Чугунова О.В.	Облік, аналіз та аудит кооперативних підприємств, що підлягають банкрутству
2008	Бортник Н.Н.	Облік та аналіз процесів реорганізації суб'єктів господарювання

Дані таблиці 4 вказують на те, що в дисертаціях більше проблемних питань визначалося теоретичного, ніж методологічного спрямування. Науковці відзначають недосконалість законодавчої бази України, внаслідок чого виникає невідповідність визначення одних й тих самих термінів в різних нормативних актах. Також, важливим питанням, яке потребує глибокого та багатостороннього розгляду є питання проведення діагностики ймовірності банкрутства підприємств. На початковому етапі перебуває

питання організації та методики аналітичного обліку в процесі порушення справи про банкрутство, про що свідчать ряд не вирішених питань в теорії, які впливають на виникнення проблем на практиці.

Варто зазначити, що питання банкрутства підприємства є актуальними не лише в Україні, Російській Федерації, а й Республіці Білорусь, про що свідчать 5 захищених дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук (табл. 5).

Таблиця 5 Дисертації за тематикою банкрутства в Республіці Білорусь [3]

№	Автор	рік	Ступінь	Назва
1	Протасовицький Сергій Петрович	1999	К.ю.н.	Банкрутство суб'єктів господарювання: правовий аспект
2	Рибак Тетяна Миколаївна	2001	К.е.н.	Обліково-аналітичне забезпечення процесу банкрутства підприємств промисловості
3	Силіук Тетяна Сергіївна	2005	К.е.н.	Еволюція та тенденції розвитку інституту економічної неплатоспроможності (банкрутства)
4	Смольський Олексій Петрович	2005	К.е.н.	Механізми економічного оздоровлення суб'єктів підприємницької діяльності при здійсненні процедур банкрутства.
5	Третьяков Григорій Михайлович	2010	К.ю.н.	Криміналістичні технології розслідування злочинів, пов'язаних з укриттям економічної неспроможності (банкрутства)

Отже, бачимо, що всі дисертації були захищені в місті Мінську, тобто саме столиця Білорусії є науковим центром країни. А той факт, що досить мала кількість дисертацій з даної тематики говорить нам про те, що дана тема є

відкритою для дослідження, тобто дане питання має своє місце в економіці цієї країни, але питання, які виникають під час процедури банкрутства залишаються невирішеними.

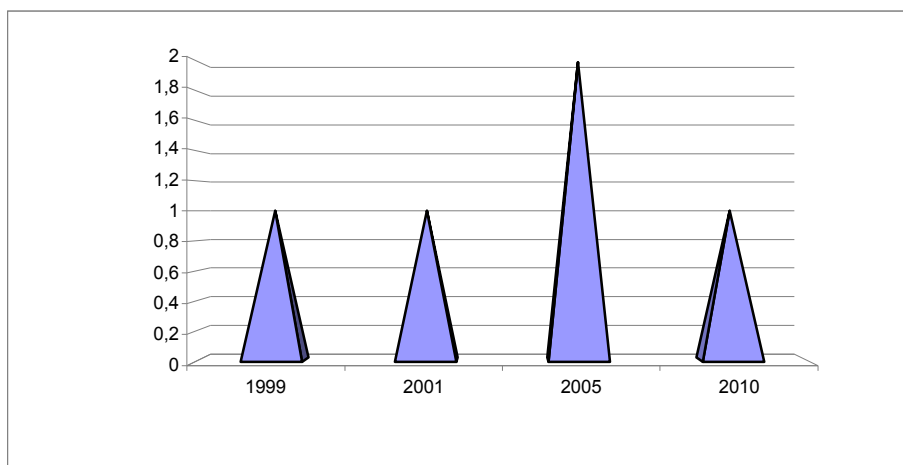

Рис. 5. Динаміка захисту дисертацій в Республіці Білорусь

За даними рис. 5. бачимо, що в 2005 році було захищено 2 дисертації, а в 1999 р., 2001 р. та 2010 р. було захищено лише по одній дисертації.

В цих дисертаційних роботах розглядалися наступні питання (табл. 6):

- ✓ банкрутство як економічне явище;
- ✓ банкрутство як юридична категорія;

- ✓ облік операцій при банкрутстві;
- ✓ процедура банкрутства.

Бачимо, що процедура банкрутства розглядалася всіма авторами, але один з них розглянув питання обліку цього процесу, інші розглядали даний процес суто з точки зору правового регулювання.

Таблиця 6. Питання, що розглядалися авторами дисертацій Білорусії

№	Автор	Банкрутство як економічне явище	Банкрутство як юридична категорія	Облік операцій при банкрутстві	Процедура банкрутства
1	Протасовицький Сергій Петрович	-	+	-	+
2	Силюк Тетяна Сергіївна	+	-	-	+
3	Рибак Тетяна Миколаївна	+	-	+	+
4	Смольський Олексій Петрович	+	-	-	+
	Третьяков Григорій Михайлович	-	+	-	+
Разом		1	3	1	4

Дисертацію з економічних наук захистили Силюк Тетяна Сергіївна, Рибак Тетяна Миколаївна та Смольський Олексій Петрович, а з юридичних наук Протасовицький Сергій Петрович та Третьяков Григорій Михайлович.

2007 р. був переломним періодом щодо захищених дисертацій з тематики банкрутства не лише у нашій державі, а у Республіці Польща, саме в цей період захищена найбільша кількість дисертацій (рис. 6).

Отже, бачимо, що невелика кількість дисертацій в Білорусії з даного питання дає поштовх для науковців цієї країни досліджувати питання процедур банкрутства та вносити пропозиції щодо їх вдосконалення.

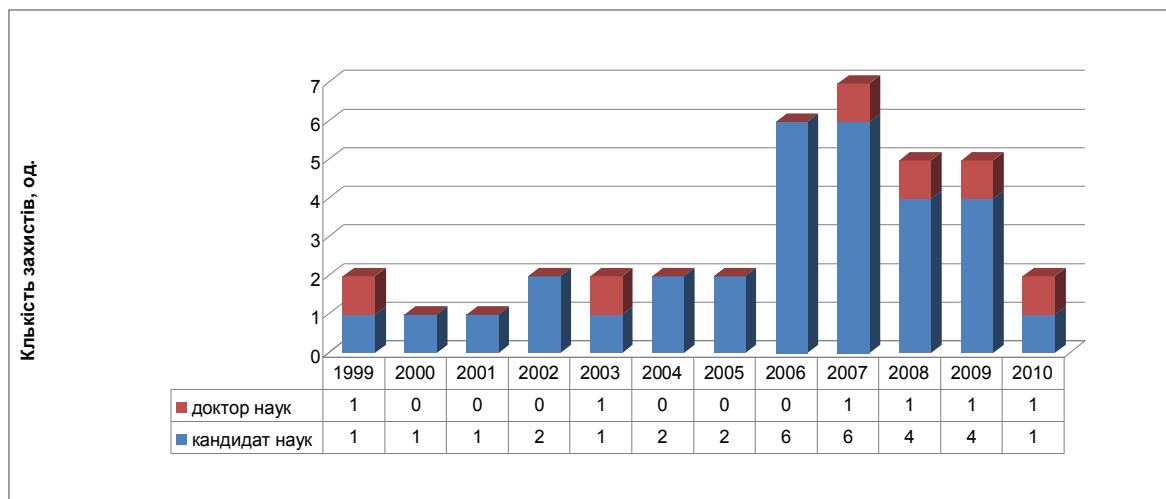

Рис. 6. Динаміка захищених дисертацій в Польщі за напрямом банкрутство протягом 1999–2010 рр. [1]

У 1999 р., 2000 р., 2001 р., 2003 р. та 2010 р. було захищено по 1 роботі, відповідно: Влодзімеж Станіслав Глодовський (1999 р.), Кшиштоф Марек Міхалюк (2000 р.), Ярослав Ропемга (2001 р.), Конрад Кохутек (2003 р.) та Марта Арматовська (2010 р.).

Януш Ігнаци Краєвський, Анета Васько, Катажина Прендкевич (2008 р.) та Беата Марія Вечежинська, Яцек Ян Лахнер, Барбара Твардохлеб, Бартомеї Домінік Йохемчик (2009 р.).

У 2002, 2004, 2005 рр. було захищено по дві роботи: Лукаш Калюпа, Анна Павловська (2002 р.), Халіна Хлодницька, Томаш Марек Король (2004 р.), Моніка Пенівська, Віолетта Ева Скібінська (2005 р.).

Найбільша кількість дисертацій була захищена у 2006 та 2007 роках – по шість кандидатських дисертацій. Здобувачами були: Маріуш Зиховіч, Анджей Щербінський, Моніка Щербак, Павел Антонович, Марек Пожицький, Даріуш Влодзімеж Вежба (2006 р.) та Ева Здунек, Джоанна Дичковська, Кінга Бауер, Марчін Козачек, Гжегож Войтковяк, Павел Стемпень (2007 р.).

2008 та 2009 роки відомі захистами чотирьох дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, серед здобувачів доцільно виділити таких як: Павел Дец,

Таблиця 7. Динаміка захищених дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук у процентному співвідношенні

Рік захисту	Кількість захищених робіт		Автор	Назва роботи
	од.	%		
1	2	3	4	5
1999	1	3,23	Влодзімеж Станіслав Глодовський (Włodzimirz Stanisław Głodowski)	Юридична позиція кредитора в ліквідаційній процедурі
2000	1	3,23	Кшиштоф Марек Міхалюк (Krzysztof Marek Michaluk)	Застосування кількісних методів в процесі передбачення банкрутства підприємства
2001	1	3,23	Ярослав Ропемга (Jarosław Ropęga)	Причини ліквідації малих і середніх підприємств переробної промисловості
2002	2	6,45	Лукаш Калюпа (Łukasz Kalupa)	Економічно-фінансова форма і шанси розвитку підприємств меблевої промисловості в Польщі
			Анна Павловська (Anna Pawłowska)	Роль пізнавальної оцінки в тому, щоб дати собі раду зі стресом в ситуації фінансового банкрутства

Продовження таблиці 7

1	2	3	4	5
2003	1	3,23	Конрад Кохутек (Konrad Kohutek)	Санация і ліквідація банку як інструменти охорони інтегральності банківської системи
2004	2	6,45	Халіна Хлодницька (Halina Chłodnicka)	Витрати ліквідації господарської одиниці в світлі принципів бухгалтерського обліку
			Томаш Марек Король (Tomasz Marek Korol)	Оцінка застосування дискримінаційних методів а також штучних нейронних мереж для ідентифікації підприємств, яким загрожує ліквідація
2005	2	6,45	Моніка Пеньківська (Monika Pieńkowska)	Економічна і ринкова додана вартість в оцінці підприємств, яким загрожує ліквідація
			Віолетта Ева Скібінська (Wioletta Ewa Skibińska)	Моделі прогнозування банкрутства малих і середніх підприємств
2006	6	19,35	Маріуш Зиховіч (Mariusz Zychowicz)	Методи раннього застереження кооперативних банків перед ліквідацією
			Анджей Щербінський (Andrzej Szczerbiński)	Організаційні і фінансові аспекти ліквідації
			Моніка Щербак (Monika Szczerbak)	Причини ліквідації підприємств (на підставі досвіду ліквідатора аналізу судової документації)
			Павел Антонович (Paweł Antonowicz)	Системи раннього застереження в прогнозуванні банкрутства підприємств
			Марек Пожицький (Marek Porzyski)	Убогість ліквідаційної маси
			Даріуш Влоджімеж Вежба (Dariusz Włodzimierz Wierzba)	Фірма в кризі – аналіз і прогнозування неплатоспроможності
2007	6	19,35	Ева Здунек (Ewa Zdunek)	Економетричні інструменти моніторингу загрози ліквідацією підприємства
			Джоанна Дичковська (Joanna Dyczkowska)	Ідентифікація явища ймовірності кризиса підприємствах будівельного сектору
			Кінга Байер (Kinga Bauer)	Інформаційні аспекти ліквідації підприємств
			Марцін Козачек (Marcin Kozaczek)	Карнопозна охорона банківських кредиторської заборгованості
			Гжегож Войтковяк (Grzegorz Wojtkowiak)	Управління процесом ліквідації підприємств
			Павел Степень (Paweł Stępień)	Система платоспроможності контрагента в господарському обороті
2008	4	12,90	Павел Дец (Paweł Dec)	Комплексна система раннього застереження підприємства
			Януш Краєвський (Janusz Krączyński)	Роль ідентифікації і оцінки загрози фінансової ситуації банків з особливим урахуванням методики раннього застереження у формуванні умов фінансової безпеки і стабільності банківської системи
			Анета Васько (Aneta Waśko)	Розвиток ринку детальних кредитів і кредитний ризик банків в Польщі
			Катажина Прендкевич (Katarzyna Prędkiewicz)	Обумовленості і методи управління платоспроможністю малих і середніх підприємств
2009	4	12,90	Беата Марія Вечежинська (Beata Maria Wieczerzyńska)	Економічні та правові передумови ліквідації підприємств
			Яцек Ян Лакнер (Jacek Jan Lachner)	LexForiConcursus згідно з ухваленням Ради Європейського Союзу щодо ліквідаційної процедури
			Барбара Твардохлеб (Barbara Twardochleb)	Статистичні методи класифікації як інструменти передбачення фінансових труднощів підприємств
			Бартломеї Домінік Йохемчик (Bartłomiej Dominik Jochemczyk)	Вікриття і затвердження системи в ліквідаційній процедурі
2010	1	3,23	Марта Арматовська (Marta Armatowska)	Визнання закордонних ліквідаційних процедур на підставі ухвалення Ради (WE) № 1346/2000 від 29.05.2000 р. Щодо ліквідаційної процедури
Разом	31	100		x

Позитивною є тенденція захисту дисертацій на здобуття захищена найбільша кількість докторських дисертацій серед наукового ступеня доктора наук. В Республіці Польща досліджуваних країн, динаміка яких наведена в табл. 8.

Таблиця 8 Динаміка захищених дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук

Рік захисту	Автор	Назва роботи
1999	Дорота Аппензеллер (Dorota Appenzeller)	Ліквідація підприємств в Польщі і методи її прогнозування
2003	Малгожата Марія Герсдорф (Małgorzata Maria Gersdorf)	Неплатоспроможність працедавця за нормами роботи
2007	Артур Холда (Artur Hołda)	Принцип продовження діяльності і прогнозування банкрутства в польських економічних реаліях
2008	Анджей Гжегож Харла (Andrzej Grzegorz Harla)	Ліквідатор ліквідаційної маси в польському цивільному праві (матеріальному і процесуальному)
2009	Анджей Поваловський (Andrzej Powalowski)	Публічно-правовий статус фізичної особи, що веде господарську діяльність в Польщі
2010	Беата Анна Свецька (Beata Anna Świecka)	Неплатоспроможність домогосподарств. Причини – наслідки – протидія

Серед захищених докторських дисертацій питання приділяються як правовому аспекту так і економічному, проте вплив процедури банкрутства на бухгалтерський облік вченими Республіки Польща щодо об'єкта захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук не досліджувалися, що в свою чергу, підкреслює актуальність досліджуваної тематики та необхідність подальших розробок в цій галузі знань.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В результаті проведеного аналізу дисертаційних робіт в різних країнах світу – Україна, Російська Федерація, Республіка Білорусь, Республіка Польща було виявлено, що найбільше дисертаційних робіт, присвячених бухгалтерському обліку процедури банкрутства, було захищено в Російській Федерації. Саме вчені та науковці Російської Федерації приділили значну увагу для вирішення проблем, які виникають під час провадження процедури банкрутства, серед яких доцільно виділити порядок продажу майна підприємства-банкрута, розрахунки з кредиторами та їх вплив на бухгалтерський облік тощо. Найменша кількість дисертацій, захищених у Республіці Білорусь, вважаємо, пов'язана зі складністю процедури захисту в цій країні через обмежене коло Вчених Рад по захисту дисертацій, адже в Республіці Білорусь діє лише єдина Рада в Мінську. Щодо Республіки Польща, то досліджувана тематика є досить актуальною, адже захищена достатня кількість дисертацій і запропоновано чимало пропозицій щодо вдосконалення процедури банкрутства. Досліджуючи захищені дисертації в Україні, можемо помітити, що дане питання розглянуто досить на високому рівні з точки зору права та економіки в цілому, але щодо

особливостей бухгалтерського обліку процедури банкрутства, то даному питанню не приділялася значна увага, що й підкреслює непорозуміння та наявність проблем на практиці.

Таким чином, проведений бібліометричний аналіз літератури в різних джерелах як вітчизняних, так і зарубіжних дає можливість говорити про необхідність дослідження всіх аспектів прояву банкрутства підприємства, а особливо про вплив процедури банкрутства суб'єкта господарювання на бухгалтерський облік. Такі дослідження дозволять з'ясувати особливості прояву банкрутства не лише на українських підприємствах, а й польських та російських, виявити його наслідки та визначити інструменти їх уникнення.

Список використаної літератури:

1. <http://www.nauka-polska.pl>
2. <http://www.nbuv.gov.ua>
3. <http://www.nlb.by>
4. <http://www.rsl.ru>
5. <http://www.wap.nau.ua>

ГЛУЩУК Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку і контролю Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

- бухгалтерський облік припинення діяльності підприємства та відновлення його платоспроможності;
- бухгалтерський облік в ресторанному господарстві;
- ділова польська мова